

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Ukaza vsak četrtak in velja s polnočno vseh dni v Mestnem s posiljenjem na dom za celo leto 6 K, pol leta 3 K in za štiri leta 120 K. Mestnina za Mestno 8 K, za druge občinske dele 5 K. — Koli kod sam po njega, plača na leto samo 5 K. — Mestnina se pošilja na: Upravništvo Slovenskega Gospodarstva v Ljubljani. — List se dopolnjuje do odgovora. — Člani Mestnega sveta dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni list stanejo 12 vrn. — Uredništvo: Korotka cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta št. 5. — Vsebine naročnine, izdatke in reklamnije.

Ukaza vsak četrtak in velja s polnočno vseh dni v Mestnem s posiljenjem na dom za celo leto 6 K, pol leta 3 K in za štiri leta 120 K. Mestnina za Mestno 8 K, za druge občinske dele 5 K. — Koli kod sam po njega, plača na leto samo 5 K. — Mestnina se pošilja na: Upravništvo Slovenskega Gospodarstva v Ljubljani. — List se dopolnjuje do odgovora. — Člani Mestnega sveta dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni list stanejo 12 vrn. — Uredništvo: Korotka cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta št. 5. — Vsebine naročnine, izdatke in reklamnije.

Neprenehoma je blebetal, ne pustivši nju pri miru, da bi spala. Artilerija nam je muzicirala kar brez presledka; častnik pa se je vedno posmihal, češ:

malo, da se mnogi, mnogi kmetje resno v skrbeh, kaj bodo dajali svojim ljudem čez zimo in na spomlad za živež in kje bodo vzeli krompir za seme. Ker se sedaj odvzema krompir in se pri teh rekvizicijah skoro nikjer ne misli, da ga je treba pustiti tudi kaj za pitanje svinj, bo letos v naših krajih veliko pomanjkanje masti ne samo v mestih in industrijskih krajih, ampak tudi na kmetih. Kmet nima ne ovsene moke, ne koruznega zdroba, ne krompirja, ne žita, ne otrobov za pitanje prašičev, kljub temu pa zahteva grof Clary, da bi morali oddati letos polovico več masti, kot lansko leto!

Sveže izkopan, ne osušen krompir se mora sedaj voziti v mesta v nezavarovana skladišča, na dvorišča komisijonarjev, v mrzle ali zaduhle kleti. Bati se je, da se bo letos zopet mnogo krompirja pokvarilo in zmrznilo. Ali ne bi bilo bolje, da bi se pustilo kmetu več krompirja za pitanje, ostale množine krompirja pa bi se bolj skrbno shranile? Svinje, ki jih v vojaških svinjarnah pitajo vojaki za častniške kuhinje, dobivajo vsak dan velike množine koruznega zdroba (v Pobrežju pri Mariboru se na ta način pita za častnike okrog 100 svinj), otrobe dobijo večinoma gosposki konji. S čim torej naj kmetica opita svinje?

Take razmere vladajo na Stajerskem in tako se pri nas postopa proti kmetu pod gospodstvom cesarskega namestnika grofa Claryja!

Kmet, gospod in vojska.

(Dopis posavskega kmeta.)

„Kar na svetu živi, kmet z žuljavo roko redi“ — tako pravi stara slovenska prislovica. In ravno sedaj v tej vojski se resničnost tega pregovora najbolj spozna. Kmet se trudi od zore do mraka, da pridela potrebni živež sebi, mestu in armadi. Kmeti sinovi so večinoma vsi na fronti, kakor tudi očetje-gospodarji, doma se pa mučijo starčki, žene in otroci.

Pa pogledjmo malo po mestih! Nežni ženski spol lenari, se postavlja sedaj pred eno zrcalo, sedaj pred drugo, si premišluje, kako se naj obleče, da je potem bolj strašilo podobna, kakor ženski. — Može so doma; prav veliko jih je oproščenih vojaške službe.

Tak mestni oproščenec se prijavi za kakega popisovalca ali nakupovalca, ki potem še ne pozna na polju, kaj je pšenica ali ječmen in ne razločuje bika od vola ali krave od telice. Drugi postane komisar za seno, da zopet brž seno rekvirira in ga spravi pod kakšen slabokrit kozolec, da tam dostikrat vse segnijo v dežju in v blatu. Na okrajnem glavarstvu seveda tudi več velja tak izvedenec, ki se žita ne pozna, samo da ima visoke pete na čevljih in da zna nekaj nemški zlobodirati.

Komisarjev in takih izvedencev je že danes toliko, da jim človek niti imena ne more vedeti. Pa so ti ljudje dostikrat taki izvedenci, ki ne vedo, kaj je oral, kaj je hektar, koliko je meterski stot žita ali krompirja, koliko je mernik in kako se posamezne vrste žita ali drugih pridelkov sejejo ali sadijo. Ni čuda, da potem določijo množino semenskega žita za celi hektar, a v resnici obseje kmet s tisto količino komaj oral. Kakoga izvedenca je neki vprašala oblast, koliko potrebuje kmet krompirja, da je tako modro nasvetoval? S 100 kg krompirja bi naj mi kmetje shajali in pri tem trdo delali? Oblast grozi s kaznijo in prisilnim rekviriranjem, ako kmet ne more oddati toliko žita, krompirja ali sena, koliko ga predpiše uradnik ali komisijonar. Vprašamo grofa Claryja in okrajne glavarje, zakaj pa ne preskrbijo kmetu več petrolja in sladkorja? Ali so gledališča, gostilne, kavarne in hoteli bolj potrebni kakor kmet-

„Nič, nič! So naši, ne Rusi. Pa kaj? Saj sem ob strani njega svetosti...“

Ni še izrekel do konca besede „svetosti“, je že počilo ravno nad nami, mož je odfrknil iz luknje nekaj metrov na stran. Iz rame mu je brizgnil debel curek krvi, šrapnelska krogla ga je precej v živo navrtala in mu spustila nekaj norčave krvi.

Sem ga pobral, zavlekel v luknjo in mu zadel preobilni odtok krvi. Če bi ne bil potisnil gospod mene nekoliko na stran, bi jo bil skupil tedaj jaz. „Njega svetost“ je slučajno obvarovala mene samega, ne pa šaljivega gospoda oberstleutnanta.

Ranjenec je zahteval na vsak način, da sem ga moral spremiti iz nevarnosti v vas Okna, odkoder se je odpeljal v bolnico...

Sklenil sem, da ostanem nekaj dni v selu, da se odpočijem, se umijem in enkrat pošteno na varnem prespim. Le eno popoldne sem se oddihnil, pa me je naprosil naš provijantni stotnik, naj posprežim v rusko vas Balaurutowka njegovega provijantnega poročnika, ki pelja tje kaj živila za pol našega tamkaj v rezervi ležečega bataljona. Sem mu priklimal, ker bi bil rad vsaj enkrat stopil na ruska tla.

Pregledoval sem karto in že po njej razsodil, da je dovoz v to vas po dnevu čisto izključen radi poljasnega vidika, ki bi utegnil biti malo preveč zapeljiv za rusko artilerijo. Odločila sva se s poročnikom, da se odpeljeva v obrambi ter varstvu teme. Pot na karti tje kaj je merila komaj dobrih 15 km. Tema je zaprla žrela topov. Le tuintam je peketnil kak posamezen strel iz puške. Naših vozov ni celo

ska hiša? Ali ne bi bilo državi bolj v korist, ko bi tisti petrolej, pri katerem se meščani zabavajo ponoči, dobila kmetiska gospodarstva?

Naše žrtve za domovino.

Od Sv. Benedikta v Slov. gor. se nam poroča: Smrt nam je pobrala dne 19. septembra vrlega moža, očeta in cerkvenega molilca, v najlepši moški dobi 42 let, Cirila Verbnjak iz Stanjgrove. Bolezen si je nakopal na srbskem bojišču leta 1914. Kot invalid se je vrnil 28. marca 1815 k svojim domačim v veliko veselje žene in otrok. Pa to veselje je trajalo le kratko časa. Od časa, ko se je vrnil domov, je zmiraj tožil, da ga nekaj tišči v želodcu. Dne 8. sept. ga je vrgla želodčna bolezen na bolniško posteljo; s katere ni več vstal. Spreviden s sv. zakramenti za umirajočega je mirno v Gospodu zaspal. Zapustil je žalujočo ženo s tremi nepreskrbljenimi otroci.

Na južnem bojišču je padel Martin Janžekovič iz Rucmancev župnije Sv. Tomaž pri Ormožu. Bil je zelo hraber in vrl vojak v ponos vsem Slovincem. Dobil je granato v prsi in je hitro in lahko v Gospodu zaspal.

Vzgleđno krščansko Požegovo rodovino na Paki pri Vitanju je zadela svetovna vojna zelo hudo. Oba sina Janez in Jože sta žrtvovala svoje življenje, ko sta branila našo slovensko zemljo proti Italijanom. Starejši sin Janez, ki je bil že samostojen posestnik, p. d. Potočnik v Zg. Doliču in ki zapušta mlado vdovo in tri nedorasle otroke, je padel pred letom pri Lokvici, drugi sin Jožef, ki bi prevzel domače zelo obsežno posestvo, je pa izdihnil 27. avgusta t. l. ranjen v prsi, blizu Gorice. Goriska zemlja naj bo junakoma lahka, prizadetima rodbinama pa sočustvo okoličanov v tolažbo.

Dne 1. oktobra je po kratki bolezni umrl v vojaški bolnišnici v Celju značajan mož, plemenit po srcu in duhu, zvest pristač Slovenske Kmetске Zveze Janez Slimšek, doma iz St. Petra v Savinjski dolini. Pokojnik je bil vseskozi vzor moža in očeta. Bil je splošno priljubljen, marljiv, delaven kot čebelica. Svojim otrokom je bil najboljši oče. Dal Bog, da bi se lahko vsi otroci izrazili o svojih očetih kakor njegova najstarejša hčerka: »Ata, veliko si se trudil, da si nam pripravi in ohrani častno premoženje. Pa več kot vse je vreden izgled, s katerim si nam pokazal pot v življenje.« Blagor otrokom, ki imajo za očeta takega moža! Koliko je storila neizprosna smrt hudega dobri rodbini, je nedopovedljivo. Tolazi jih naj zavest, da oče že vživa plačilo pri Onem, ki ne ostane dolžan niti kupice hladne vode. Blagi rodbini Slimškovi naše iskreno sožalje!

pot opazil nobeden sovražnik, vozili smo v miru in nemoteno po lepem kolovozu in dospeli okoli 11. ure ponoči do mogočnega pogorišča.

Kakor sem pogruntal na karti in iz cele okolice, bi naj ležalo to ogromno pogorišče na ruskih tleh. Moralo je biti pred požarom nama odkazana vas Balaurutowka. Prebrskal sem vse razvaline, a nikjer živega bitja, ki bi mi znalo povedati: sva že li na cilju ali ne. Še psa in mačke nisem zasledil nikjer; le od ognja osmojeno drevje je strlelo molče v temino in bilo v dokaz, da so bivali tukaj ljudje. O naših dveh stotnikih pa ni bilo nikakoršnega sledu. Povsod grobna tišina, ovita v za oko le malo prodirno temo. Poročnik me je vedno drezal z vprašanjem:

„Kam pa sedaj? Kje pa sva? Sva li že v Balaurutowki in kje so naši, kje sovražnik?“

Na vsa ta pomisleka vredna vprašanja sem le skomigaval z ramama ter se slednjič odločil, da ostanem na vsak način v tem pogorišču do jutranje zore, ko se bo videlo in se bova lahko porazgledala po okolici. Poiskal sem na sredini nekdanjega sela obsežno obzidje pogorele pristave. Zidovje je bilo postavljeno v četverkotu z enim vhodom, precej visoko in neporušeno.

V to trdnjavo sem zapovedal zapeljati, spreči, in se podati k počitku do svita. S poročnikom sva zlezla na voz, se pokrila ter zasanjala prvič na ruskih tleh.

Iz najlepšega spanca me vzdrami naša straža, naj hitro vstanem, ker frčijo krogle že v zidovje na

Iz Spodnjega Gasteraja pri Sv. Jurju v Slov. goricah se nam piše: Dne 10. t. m. je umrl po dolgoletni mučni bolezni črnovojnik in tukajšnji občinski odbornik Ignac Bauman v 42. letu starosti. Bil je zaveden Slovenec, pri vsakih volitvah je trdno stal na naši strani. Ginljivo je bilo videti, kako potrpežljivo in udan v voljo bozjo je rajni prenašal svojo bolezen, katero si je nakopal na južnem bojišču. Pred ednim mesecem ga je dala vojaška uprava prepeljati iz Dunaja na njegov dom. Tako se mu je izpolnila srčna želja, da je pokopan v svoji rojstni župniji. Zapušta žalujočo ženo in mater ter 5 nepreskrbljenih otrok.

Od Sv. Petra pri Mariboru se nam piše: Ena se tebi je želja spolnila, v zemlji domači da truplo leži! Na te besede sem se spomnil ob pogrebu Jakoba Rošker dne 26. oktobra. Bil je rojen Ruperčah v Roškerjevi, sedaj Kranerjevi hiši. Zapustil je domačo hišo po svojih vojaških letih ter si iskal sreče v tujih deželah, v Belgiji in na Nizozemskem. Našel jo je in dobil svoj stalni dom v Svič. Burja svetovne vojske ga je pa vrgla iz preljube družine, metala ga je po Poljskem, Galiciji in Sleziji in ga nesla smrtno bolnega v Maribor, kjer je njegov kader, o. kr. strelski polk štev. 26. Po hudem prehlajenju so se mu vneli možgani. Umrl je dne 23. oktobra v bolnišnici domobranskega polka v Mariboru. Spomin na gorsko Mater božjo ga je spremljal po vseh potih njegovega življenja in ko je sedaj prišel kot vojak zopet nazaj, se je večkrat izrazil, da mu pač nikjer tako ne dopade, kot doma in na Gori, kjer bi rad počival. Blagi sorodniki so mu to željo izpolnili in mu oskrbeli lep pogreb. Pokopan je pri svojih starših. Naj v miru počiva!

Dne 20. oktobra je došla iz malteške bolnišnice na južnem Tirolskem žalostna vest, da je tam dne 20. septembra umrl na posledicah dobljenih ran od granate bivši naš Orel in vzorni član mladeniške Marijine družbe, četovodja 26. strelskega polka Alojzij Anderlič iz Kačjega dola pri St. Petru na Medvedovem selu. Jeseni leta 1912 je bil poklican k vojakom, kot desetnik je ob začetku vojske prišel na severno bojišče; po devetmesečnem mnogem trpljenju je bil pri Kolomeji ranjen. Ko je ozdravel, je bil nekaj časa v Mariboru, nato se je udeležil lanske tirolske ofenzive. Takrat je pisal domačemu župniku: „Sprejmite na tisoče pozdravov, katere Vam pošiljamo že iz Italije. Naš trud in trpljenje je zares veliko, ali, hvala Bogu, ni zaman, ker uspehe imamo prelepe. Kmalu bomo dobili lep del zemlje, ki nam jo je pred leti iztrgal iz rok Italijan. Iz naših hribov, na katerih se nahajamo, se že prav poželjivo oziramo na lepe ravnine, ki so že ne daleč pred nami in katerim se vsak dan nekoliko približamo ter upamo, da bomo kmalu pisali razglednice iz Benetk!“ Ubogi Alojzij, kar si srčno želel, nisi več dočakal; toda, hvala Bogu, bomo kmalu dočakali mi. Vrli junak, odličen s srebrno hrabrostno svetinjo, navdušen Orel, do konca zvesti sin Marijin, počivaj v miru v daljni tujini! Spominjali smo se te solznih oči pri družbenem nauku dne 21. oktobra in dne 22. oktobra so pri sv. maši za tvoj dušni pokoj darovali tvoji tovariši polnoštevilno sv. obhajilo.

Lasbacher Frano je umrl. To najnovejšo prežalostno novico slišiš v Iva jancih pri Radgoni. Od 11. oktobra že počiva po mučni bolezni na vojaškem pokopališču v Ljubljani. Doma pa žalujejo za njim neotlažljivi starši, bolana sestra, dva brata duhovnika: Jože, župnik v Belih Vodah, Anton, mestni kaplan v Celju, in vsi, ki so ga poznali. Služil je nazadnje pri nekem topniškem polku, kjer si je tudi nakopal smrtno bolezen. Rajni je bil priden in vzgleđen mladenič v vsakem oziru. Dragi Fran-

gosto kot dež. Povsod je čuti krik, hrup in peketaenje konjskih kopit.

Izmotal sem se iz nočnih ovojcev, si omenal oči in nastavlil uho v noč. Res! Streljalo se je prav na gosto, kričalo in vikalo kakor pri kakem iznenađenem nočnem napadu. Sklicali in zdregali sem na noge vse trensko moštvo, ga razvrstil ob obzidju z za strel pripravljenimi puškami in se postavil sam na prežo z navitim samokresom. Pošepnil sem se hitro vojakom:

„Streljati le tedaj, če bi požnoral jaz prvi po sovražniku!“

Prežali smo napeto, prisluškovali in švigali z očmi preko obzidja, odkod bi se nam pač mogel prikaziti kak osumljenec. Bojni hrup je pojenjal razločno slišno; le tuintam je še tlesnil kak strel posamič.

Že smo si oddihavali nekako pomirjeno, ko nam udari v uho šklebet konjskih kopit v smeri kolovoza. Ki vodi mimo našega zidovja. Vedno razločnejše, vedno jasnejše je peketalo po osušeni kolovozni zemlji naravnost proti nam. Roke vseh so se hlastno oprijele orožja; sapo smo pridržali v negotovem pričakovanju: Kedo in kaj?

Izza ovinka kolovoza se je prikazal prvi jezdec. Metal je glavo in oči na okrog kot ris. Sledili so mu drugi, bilo jih je mnogo, jezdila sta po dva in dva za prvimi, ki je očividno bil njihov vodja. Bili so oddaljeni kakih 60—80 korakov; spoznal sem jih, največje krvoloke ruske armade — Cerkeze!

(Konec sledi.)